Edebiyat Dünyası

Abdi KAYALI
Fahir ONGER
Hasan ŞİMŞEK
Sabih ŞENDİL
Halim YAĞCIOĞLU
Ahmet Ceyhan UĞRAŞ
Suat TAŞER
Lütfü ÖZKÖK
Mahmut KURU
Oğuz Kâzım ATOK
Ümit Y. OĞUZCAN
Mehmet DELİGÖNÜL
İbrahim Zeki BURDURLU
Arif Hikmet PAR
Aptullah R. ERGÜVEN
Zeynel İLHAN
Sabahattin HÜSNÜ
Necati E. KÂHYAOĞLU
Feridun BUYURMAN
Ömer E. CANSEVER
A. Daniş BENLİOĞLU
Adnan BULAK
Celâl KEYYALI
Mehmet C. ERTEKİN
Numan Hüseyin ÖZDEMİR
Nevzat ÜSTÜN
M. Esat TOZKOPARAN
İbrahim TEKELİOĞLU
Ali Rıza ÖKSÜZ

SAYI: 6 ● 15 HAZİRAN 1948 ● FİYATI 25 Krş.

Mucidin icatları

A. Fraccaroli'den
Çeviren: Abdi KAYALI.

Gece yarısı telefonumun zili çaldı. Uyandım. Mikrofonu elime aldım.

— Kimsiniz?

— Sen misin?

— Benim... Ya sen kimsin?

— Acayip.. Tanıyamadın mı? Benim canım.

— Kimsin yani?

— Bizzat ben. Kaç tane benim gibi varki?

— Amma lâf anlamaz şeysin Yahu., İşte o «ben» kimdir senden onu soruyorum?.,

— Kuzum, yalnız benimkiler mi göze batıyor? Sende «benim benim» deyip duruyorsun ya.,

— Ben, benim diyorum, çünki kendimin kim olduğunu biliyorum. Fakat sen kimsin?

— Ben dostunuz Lambraski.

— Hayır ola! Vaktini mi şaşırdın? Nen varki beni böyle gecenin geç vaktinde sıcak yatağımdan kaldırıyorsun?

— Uyuyor muydun?

— Hayır.. Paralar üzerinde incelemeler yapıyordum. Nen var? Hastamısın? Yangın mı var?

— Hayır.. Ahbablık buya.. Sana bir havadis vermek için rahatsız ettim.

— Amma ne kadarda nazikmişsin?.. Havadisin bu kadar mühim mi?

— Bir icat. Benim mucit olduğumu ötedenberi bilirsin.

— Evet, evet fazlalasile...

— Bir şey icat ettim. Ah! bilsen, bir şeyi icat ettim ki.. akıllara hayret.. Bu buluşum dünyanın altını üstüne getirecek.

— Demek, İcadın pek küçümsenecek kadar değil.

— Yapacağım inkilap, bambaşka, ümitlerin fevkinde birşey. Aklıma ilk sen geldin. Kendi kendime: Arkadaşımdır. Beni sever. Buluşumdan şüphesiz pek memnun olur! dedim.

— Nazik bir düşünce. Diyeceğin başka bir şey var mı?

— Şey.. sana icadımı anlatmak, izah etmek istiyorum. Bir düşün bu ne olsa beğenirsin?

— Abdallık ediyorsun. Telefonu kapıyorum.

— Olur şey değilsin doğrusu!. Ben sana her zamanki gibi lâzım gelen hörmeti göstereyim, mühim bir haberi ilk olarak sana iletmek için, seni gece yarısı sıcak yatağından kaldırayımda, sen bana bu şekilde muamele et. Bunu doğrusu havsalam almıyor!.

Telefonu derhal kapadım.

Sabahleyin gözümü açar açmaz, Lambraskiyi karşımda gördüm.

— Şöyle buyurmaz mısın? Derdin nedir bakalım?

— Gece bahsettiğim icadımı anlatmak.

— Kuzum sana zahmet, lutfen şu masanın üstündeki tabancayı bana alıverirmisin?

— Almam, zira tabanca ile şaka olmaz.

— Lâf. Şaka etmiyorum. Seni öldürecegim.

— Hele dur önce şunu bir anlatayım.. Sen bilirsinki ben...

— Evet, sen mucidin ta.. kendisisin. Garip değilmi? Herşey bulup icat eden senin gibi mühim bir şahsiyet, insanları rahatsız etmemenin bir usulünü henüz bulamadı.

— Yoksa rahatsız mı ediyorum? İcadımı anlatınca memnun kalacağından eminim. Bu güne kadar yollarda tabanvayla gitme betbahlığının en demek olduğunu bilir mi sin?

— O beni alakadar etmez. Fakat senin ne büyük bir can sıkıcı olduğunu, bal gibi biliyorum.

— Yaya giden zavallılar bu güne kadar, hep yaya yürümeğe mahküm idiler.

— Nede harikulâde bir buluş..

— Hayır, hayır, bu bir buluş değil. Bu herkesce bilinen bir hakikattır. Ne yazıkki bunu ilk olarak düşünmek, bana nasip oldu.

— Cesaretin varsa devam et...

— Müsade et anlatayım. İcadım sayesinde kaldırımların ayaklarımızın altında yürüdüğünü, hatta koşup gittiğini göreceğimiz günler uzak değildir.

Saçmalarını hayretle dinlediğimi görünce memnuniyetinden bir mizi görünce memnuniyetinden bir an durakladı, sonra sözlerine kemâli safaiyet ve ciddiyetle devam etti.

— Diyeceklerime lutfen iyi kulak ver. Kaldırımları yürütmek için hususi bir sistem buldum. Hoşuna gitti mi?

— Devam et.

— Yolcu kaldırımın üzerine çıkınca, bir adım bile atmak zahmetinde bulunmaksızın, kaldırımlar kendiliğinden, yolcunun istediği istediği istikamete doğru, hareket edecek. Ne dersin? Mühim bir icat değil mi? Sana bunları anlatmadan önce bir çok tecrübeler yaptım, ve gayet iyi neticeler elde ettim. Iş, artık muhtelif süratlerle gidecek üç tip kaldırım yaptırmağa kaldı. Birinci tip, yavaş giden kaldırımlar: İhtiyarlara, karnı geniş tenbel yolcularla kaldırım mühendislerine mahsus. Nasıl?

— Devam et canım.

— Fakat bu işde umumu düşünmek lazım. Beş parmağın beşide

(Devamı 14 üncü sayfada)

Edebiyat
DÜNYASI ★ EDEBIYAT SANAT FİKİR AKTÜALİTE

HER AYIN 15 inde
İstanbulda Çıkar

Sahibi ve Yazı İşlerini fiilen İdare eden
Mehmet AKUZUN

Sekreter :
Sabahattin HÜSNÜ

Adres :
Posta Kutusu : 445
İstanbul

Not: Her türlü müracaat Sekreter adına yapılmalıdır.

A B O N E

Yıllığı	:	250 Krş.
Altıaylığı	:	150 "

Sayı: 6

Basıldığı yer ÜLKÜ BASIMEVİ

Hikâyecilik ve Türk hikâyeciliği üzerine notlar

V

Yazan: Fahir ONGER

BU GÜNKÜ hikâyemizin k'şi olarak başladığı nokta sanırım ki Sadri Ertem'dir Filhakika bu
yazıcının imzasından önce belli bir düşüncenin sonucu olarak REALİST vasıflı hikâyeye raslamak
biraz güçtür. Meselenin böyle olup olmamasının tahkikini edeb yat tarihçilerine havale ederek yazımı-
zın bu bölümünde Sadri'nin fikirlerine kuş bakışı bir göz atalım.
ILK BAKIŞTA Sadri Ertem halkçı bir muharrir olarak görünür. Ve eserleri incelendikçe bu va-
sıf bütün açıklığı ve ehemmiyetiyle meydana çıkar.

HALKÇI ve memleketçi edeb yat dâvaları türlü hallerde ele alınmış ve çeşitli yazarlar çeşitli so-
nuçlara ulaşmışlardır. Bu arada «Köye Doğru» işaretleri verilmiş, köylüye yardım etmek çareleri a-
ranmıştır. Bir edebiyat ve sanat adamı için kifayetsiz olduğu açıkça biline nbu çalışmaların yer:ne
Sadri Ertem'in TEZ halindeki halkçılığı daha şümullü ve şuurlu bir iş plânı vermektedir.

ŞÜPHESİZ o da bu HALK TEZİ'ne doğru yürürken cemiyetçi sanat anlayışından hareket ed.-
yor: BU GÜNÜN EDEBİYATI CEMİYET EDEBİYATI OLMALIDIR. AŞK VE ALÂKA MEKTUP-
LARINI SEVDİKLERİNİZE YAZIP GÖNDEREBİLİRSİNİZ. MATBAA MÜREKKEBİNE MAKİ-
NEYE YAZIKTIR. Sadri bu anlayışında yalnız olmadığını farkederek GENÇ NESİL edebiyatı iç'n
şu sözleri söyl yecek kadar hassasiyet göstermiştir: KALİTEYİ KAYBETMEDEN ARİSTOKRASİ-
DEN HALKA DOĞRU BİR YÜKSELİŞ VAR..

HENÜZ şu günlerde dahi «Halka inmek» tabirinin kullandığını düşünecek oturşak «Halka Yükseliş»ten
bahseden bu memleket çocuğunun dikkat ve itinasını takdirle karşılamak lâzım geldiğini anlarız..
Halkçı tez muharriri dâva edebiyatına doğru zarurette çekecektir. Her kıymetli şey yanıbaşında ken-
di taklidini ve sahtesini bulmakta gecikmez. Dâva edebiyatı da ayni isim altında türlü soytarılıkları
yanıbaşında bulmuştur. Sadri şöyle diyor: DAVA EDEBİYATI PALAVRADAN, GÜNDELİK POLİ-
TİKA NİMETLERİNE GÖRE DÜMEN TUTMAKTAN UZAK KALDIKÇA TESİRLİ, İTİBARLI
OLACAKTIR. DAVA EDEBİYATI VELİ'LİK PAYESİNE ERMİŞ BİR EDEBİYATTIR. BU EDE-
BİYATIN SAHTESİ, SAHTELERİN EN KÖTÜSÜDÜR.. SAHTE VELİ GÜLÜNÇ BİR ŞEYDİR..

BİR GÜN gel'p te Sadri hakında yazılmış bir CURNAL'ı okuduğum vakit, ona hayatında değil,
öldükten sonra arkasından ürüyenlerin ne maksat takip ettiklerini ve hangi menfaatlere çalıştıklarını
yukarki satırların ışığı altında kolaylıkla teşhis edebildim. Curnalcı'nın sözlerini aynen naklediyorum:
(Vatiyle bir Sadri Ertem vardı. Bu zat Babıalide bilmem kaçıncı sınıf bir muharrirken Ankaraya
gitti. Birdenbire yazdığı eserler şöhret kazandı. İçişleri Bakanlığına girdi. Hattâ Türkiyenin en
yüksek polis müessesesi olan Pol's Enstitüsüne propaganda hocası oldu. Emniyete verdiği raporlar bir-
çok vatandaşlar hakkında takibata sebep oldu. Nihayet milletvekili seçildi.) Mevzuumuzun polemiklere
dökülmeğe tahammülü yoktur. Onun için halkçı fikirler'ni eserlerine aksettiren bu değerli edebiyat-
çımız aleyhindeki sözleri bir not olarak buraya koyduk. İçinde halk ve insan sevgisi taşıyan ve onların
varlığından bir sanat yaratmıya çalışan her aydın sanatçımız ayni ithamlar ve curnal hediseleriyle
karşılaşmıştır. Yukarki not'un konumuzla ilgisi buradadır.

SADRİ ERTEM konuşuyor: Halk için sanat demek, meseleleri halk için ve halkın dâvası bakımından
mütalea etmek demektir... Bizde halkçı edebiyatı, halkı eğlend'rmek, yani onun basit hislerini tahrik
etmek ve mevzuu basitleşt'rmek mânasına alınmaktadır... Halk icin tabab:tte basitlik diye bir şey
mevzuubahsolmadığı, halk yilları için başka bir hendese icat edilmiş bulunmadığı gibi halk için ede-
biyatta da mudil meseleler ortadan kalkmış değil-dir.. Bence halkçı sanat halka hocalık edecek sanat
değildir. Bu işi yapmak vülgarizatörün vazifesidir. Bence halkçı sanat halka bir şeyler öğreten de-
ğil, halkı yaratıcı, beşeri, sanatın ham maddesi yapan sanattır.

MODERN edebiyatımızda şimdiye kadar bunlardan daha ileri b'r söz söylenmiş değildir. Bu iti-
barla yeni Türk hikâyeciliğinin ana vasıflarını bu bu fikir kadrosu iç'nde aramak, bugün çok geniş
bir gelişme zemininde yürüyen hikâyeci'lerimizi de bu vasıflar etrafında toplamak zorundayız.

BAŞKA yollardan yürüyen diğer birçok yazarlarımızı da sırf ayni zamanın adamları oldukları
için bu gruba katmıya çalışmak bence imkânsızdır. Onlardan da böyle açık ve aydınlık bir şekilde
izah edilmiş müsbet bir dünya görüşünün eserlerine iştirak ettirilmesini aramak mecburiyetindeyiz.

GÖRÜLÜYOR Kİ geçen yüzyılda Avrupa hikâyeciliğine temel olan ESPRİ'nin teşekkülü gibi,
modern Türk hikâyeciliğine de yeni bir dünya görüşü zemin hazırlamaktadır. İçinde birçok hikâye
kitaplarının da bulunduğu yirmi cilde yakın matbu külliyatı ile Sadri Ertem bu müsbet anlayışın bir
mübeşşiri ve modern edebiyatımızın da önemli bir simasıdır.

YAZIMIN bu paragrafına ekleyeceğim son kelimeler şunlar olabilir: SADRİ ERTEM'DEN
İTİBAREN, KAFASINI VE KALBİNİ MEMLEKETE, HALKA VE İNSANA ÇEVİRMİŞ MÜS-
BET BİR EDEBİYAT VE YENİ BİR TÜRK HİKÂYECİLİĞİ VARDIR.

John Steinbeck

Yazan: Sabih ŞENDİL

Modern Amerikan edebiyatının en meşhur romancısı John Steinbeck, 27 Şubat 1900 yılında Kaliforniyanın Salinas şehrinde doğmuştur.

Babası John Ernest Steinbeck küçük bir memur, annesi Olive Steinbeck ise bir ilkokul öğretmeni idi.

Steinbeck tahsilini muhtelif fasılalarla yapmıştır. Geçinme kiçin çalışmak mecburiyetindeydi. Bu yüzden gazetecilikten, duvarcılıktan tutun da ameleliğe kadar her işi yapmaktan çekinmedi.

Üniversiteye girdiği zaman roman yazmak kararını vermişti.

İnsanları tanımak ve onların hayatına karışabilmek gayesile bir çok geziler yaptı, yabancı memleketlere gitti. Böylece eserlerinin şahısları olacak insanların yaşayışını tam mânasile öğrendi. Sonra yine Kaliforniyaya döndü. Kaliforniya'da durmadan yazıyor, fakat hiç bir alâka görmüyordu. İlk üç kitabı kendisine hiç bir kazanç sağlıyamadığı için uzun zaman pek fakir olarak yaşadı. Steinbeck'in ümidi kırılmıştı, fakat karısı ona devam etmesi için yalvarıyordu.

1934 te Salinas'ta marul işçilerini nbüyük bir grevi oldu. Steinbeck bu grevden ilham alarak «Sonu Belirsiz Savaş» (In Dubious Battle) romanını yazdı ve büyük bir başarı kazandı. Artık John Steinbeck modern Amerikan edebiyatının en ileri romancısı olmuştu.

Bundan sonra «Farelere ve İnsanlara Dair» (Of Mice And Men) adlı yeni bir roman yazdı. Bu roman piyese çevrilerek uzun zaman oynandı.

Artık mütemadiyen yazıyordu. 1939 yılında neşrettiği «Gazap Üzümleri» (Grapes Of Wrath) romanı edebiyat âleminde bir bomba gibi patladı ve Pulitzer mükâfatını kazandı. Yirminci asrın en mükemmel Amerikan romanı ünvanını alan «Gazap Üzümleri» bir çok Garp dillerine çevrilmiştir.

Son zamanlarda Remzi Kitabevi bu eşsiz eseri 2 cilt halinde neşrederek dilimize kazandırmıştır. Steinbeck bu eserinde Kaliforniyadaki meyve ve sebze bahçelerinde çalışan amelenin hayatını anlatır.

O, sanatile hayatını sentez yaparak, realiteyi aksettirmesini çok iyi bilen bir san'atkârdır. Gerek hikâyelerinde, gerek romanlarında gündelik hayatlarını yaşıyan basit insanları buluyoruz.

O, realisttir. Reel hayatı olduğu gibi vermeğe çalışır, eserlerinde derin bir samimiyet vardır. Onun eserlerinde her çeşit insanlara rastlıyabiliyoruz. Ameleler, sarhoşlar, kumarbazlar, orospular, toprakta karınca gibi çalışanlar Steinbeck'in kahramanlarıdır.

Naziler Steinbeck'i yahudilikle ittiham etmişlerdir, fakat kendisinde yahudi kanı yoktur. Amerikada'ki çiftçiler birliği de kendisine komünist demişlerdir. Fakat o, asla komünist değil, sadece realiteyi aksettirmeğe çalışan bir romancıdır.

John Steinbeck'in Türkçemize çevrilen eserleri şunlardır:

1 — Farelere ve İnsanlara Dair: (Of mice and men). Çeviren: Necmi Sarıoğlu. Milli Eğitim Bakanlığı yayını. Fiatı: 125 kuruş.

2 — Aysız geceler (The moon is Down). Çeviren: Asım Çalıkoğlu. Hilmi Kitabevi yayını. Fiatı: 100 kuruş.

İkinci Dünya harbinde Alman'ların Norveç'i işgalini anlatan bu eser, «Ay battı» adıyla L. Yolaç tarafından da ayrıca dilimize çevrilmiştir. Ar yayını. Fiatı: 125 kuruş.

3 — Kenar Mahalle (Tortilla Flat). Çeviren: Vahdet Gültekin. Sinemagazin yayını. Fiatı: 50 kuruş.

4 — Sardalya sokağı (Cannery Row). Çeviren: Behice Boran. Batı yayını. Fiatı: 125 krş.

5 — Gazap üzümleri (Grapes of Wrath). Çeviren: Rasim Güran. Remzi kitabevi yayını. II cilt: 500 kuruş.

Steinbeck'in bazı hikâyelerinin de dilimize çevrildiğini görmekteyiz. Denizli Halkevi dergisi İNANÇ'ta «Büyük Vadi» (The long valley) adlı hikâye kitabından alınan ve İhsan Şenel tarafından çevrilen «Beyaz Bıldırcın» adlı uzun bir hikâyesini okuduk. (Sayı: 102 - 106).

Yücel dergisinde (Sayı: 123) A. Öz tarafından çevrilen «Kanun bekçisi», Tuna Baltacıoğlu'nun çıkardığı Kısa hikâye cep kitapları (Sayı: 5) nda da «Kahvaltı» adlı bir hikâyesi neşredilmiştir.

Steinbeck'in şahsında XX. yüzyıl dünya Edebiyatının eşsiz romancılarından birini selâmlamakla bahtiyarız.

BEYAZ VE SİYAH

SOLUK alıp vermek gibi sade
Öyle sessizce, yürekten
Bir türkü söyleriz her gün
Karım çocuğum ve ben.

Gözgöze geldikçe ferahladığımız
Gök yüzü geniş ve mavi,
Çiçekten bir çadır germiş üstümüze
MAYIS...

Günümüz, kaderimiz müsavi
Yarısı beyaz yarısı siyah
Uzunca bir ip gibi
Farkına varmadan boyuna sararız;

Bir ucunda gece, bir ucunda sabah...

Hasan ŞİMŞEK

Sanat ve sanatçının hürriyeti etrafında

Ahmet Ceyhan UĞRAS

Son asrın büyük bir şairi olan Paul Valery yaratmayı «nizamsızlıktan nizama geçiş» olarak görüyor. Gerçekten sanatkâr, kişiliği diğer insanlarla beraber bulunduğu toplum için zâhiren bir birliği olduğu halde esasta nekadar aykırı taraflar ortaya koyar. Bu ortaya koyduğu şeyler diğer birbirlerinden az çok nüansla farklı kişilerden apayrı bir kutupta yaşadığı hakkında bizi ikna ederek toplum san'atkâra kendiliğinden bir hürmet duyar. Bu şüphesiz bir hikâyeciye, bir ressam veya aktöre karşı birbirinden farklı olamaz. Zirâ san'at topyekûn insan zekâsının psikolojik buhranlar arasından dışa açılması neticesidir. Sanatsız memleketlerin evrim dünyada ilerliyecekleri asla tasavvuru kabil bir husus değildir. İsmini hatırlayamadığım bir mütefekkirin «Ben bir cemiyetin ileri veya geri mi olduğunu halkının mesut - müreffeh mi, bedbaht veya fakir mi olduğunu realist şairlerinden öğrenirim», gibilerden konuşması artık anlaşılması ve inanılması zarurî olan bir gerçektir..

Bu günkü şiir cereyanlarını bir düşünseniz şairlerin çoğunun memleketimizdeki iktisadî krizlerin halk kütleleri üzerindeki etkisini samimiyetle terennüm ederken göreceksiniz. Şu halde bugün san'atçının mevkii onu bugünkü toplum içinde sorumlu tuttuğu için de en az bir Millet Vekili kadar dokunulmazlığı olmalıdır diye düşünmek çok şey istemek manasını taşımaz.

Aklı selim böyle düşünürken son günlerde Buğday oyunlarını kapatmaya bilmem ne dalaverelerini ortaya çıkarmamaya çalışarak lenen Atatürk'ün «yarayı teşhiş tedavinin başlangıcıdır» zihniyetine aykırı giden zihniyetin sanatkâra da şu - bu şekilde dalaştığı görülmeğe başladı. Değil siyasî ve san'at terbiyesi hatta şahsî terbiyesi olmıyan bir adam İstanbul Şehir tiyatrosunda ortaya fırlıyarak sahne san'atkârlarına ağıza alınmıyacak hakaretler ediyor. Sebepte malûm. O kadar açık oynanıyormuş ki karısından utanmış. İnsanın gülesi geliyor, küfür etmeye utanmamış, af buyurun - burayı bilmem nereye çevirdiniz demeye utanmamış bir adam ne bileyim bir öpüşme sahnesinden teeddüp eylemiş.

Ankarada Oktay Rıfatın Kadınlar Arasında oyunu da birkaç üniversite öğrencisinin M.E. Bakanına yaptıkları şahsî müracaata binaen sahneden kaldırılmış. Bütün bunlardan beri şairi âzâm Millet Vekillerinden zemin ve zamana göre siyasî akide tanzim etmekle iştihar etmiş bay Y.Z. Ortaçta Dr.M. Kaplanın da dediği gibi «Serbest vezin bize N. Hikmet kanalından Rusyadan geldi: Binaaenaleyh serbest vezinle yazanlar filândır» demeye getirmiş.

Görülüyor ki yine bütün bunlar kendilerine «geri adam» dendiği zaman küplere binenlerden geliyor. Fakat bir tarafta gün geçtikçe kuvvetlenen, gün geçtikçe olayları meydana koyan bütün sebepleri inceleyen Millet ve ileri insan ahlâkı var ki: bu ahlâk illa dediğini kabul ettirmeye çalışan zihniyeti susturacaktır.

ÜÇ ARKADAŞ

BİZ Küçük adamlar
Biz kalbi büyük adamlar
Darlık içinde hayatından memnun
Biz vatan yapmışız gönlümüzü
İyimser duygulara
Biz küçük gemiler
Büyük seferlere yelken açan

★

Ayda-yılda bir olsa da
Bir masa başında toplanabiliriz
Biz kaygulardan sıyrılmış
Kaygular içinde
Dertlerimizi bir dilim ekmek gibi
Paylaşabiliriz.

★

O üzgün bakışlı
Dostumuz Ömer Hatiboğlu'dur
Yanmış yıkılmıştır o vefasızdan yana
Hâli perişan-ı destandır anlıyana.

★

Biz küçük adamlar
Biz kâlbi büyük adamlar
Hovardalık mı dedin civanım
Bizden yana
Fıstık ısmarlıyabiliriz garsona

★

Ankara-nın dağları çatal çatal
Bulutlar bir kadın kadar cömert
Gölge verebilir insana
O karanlığı yudumlayan
O dertler içindeki
Hikâyeci arkadaşım Zeynel İlhan
Aylak-ların Ulu meydan-ların çocuğu
Mehmetler için-Ayşeler için ağlıyan.

Halim YAĞCIOĞLU

IŞIK

I

— Karım Süreya TAŞER'e —

Yürür gibi düşe kalka,
Uyur gibi rahat
Öğrendin sual sormayı da.

Masal, dedin bir gün,
Kısmetin kurt masalından açıldı;
Dağlardan, köprülerden geçildi,
Ve bir gün, bir dere kenarında
Neler geldi, gördün
Kurda inanan kuzunun başına.

Işığım, can kızım,
Ümidim, tahammülüm
Yürekteki sızım,
Top gülüm!
A dedik bir gün,
B kendiliğinden geldi.
Yağmur yağdı damla damla göl oldu.
Saçların kurdelâ,
Gözlerinde bilmek arzusu,
Elinde kitap,
Düştün okula giden yola.
Daldan bir Elma atmış Altan,
Bir daha atmış:
Bir kere iki iki,
İki kere iki dört etmiş.

Kara tahtaya ak yazmış,
Düşmanı vatanda ezmiş
Gazi babamız;
Kan köpürmüş denizler,
Ağlıyanlar gülmüş.
Çalmış da hürriyeti hainler,
Memleketi satmış;
İki kere iki bir daha dört etmiş.

Suat TAŞER

U Z A K

Nöbetteyim, gözlerim bulutlara takılmış
Okşayarak geçiyorlar Ankara kalesini.
Bakanlıklar, Radyoevi, siyah şoseler
Ayırıyor son konağı kazanılmış dünyadan.

Bütün sevdiklerime yalanlar söylüyorum
İçimdeki güneşten, dilzerimde sızıdan.
Hayat yaşı mıdır bu? ve ilgisiz pencereden
Günahımız yayılıyor tütün tarlalarına.

Sen, yollarda doğanları umursamayan çocuk!
Şapkasından yağmur sızan, boynuna mendil asan,
Yarat hazin sıkıntından buğday sonsuzluğunu
Şu kırmızı damlarda silkinen mevsimlere!

Veda etsen, beyhude! Kına girmiş günlere,
Kararmış bütün camlar, ölüm lâmbada kalmış.
Bir rüyaya benzer toprak aksinde,
Söylenmemiş bir su, bir nutuk kalmış.

Veda, kayıp şehirlere kanlı avcunla,
Patlayan ihtirasa ve ümitsiz ayağa!
Veda, çirkinliğine gün aşırı yaranın,
Galip sese ve nehirde durmadan yananlara.

Lûtfi ÖZKÖK

KADER

Kader, boyun köprüsünden geçmededir
Zulmü bir zincir gibi dolamış parmaklarına,
Bir gece karanlığında kaybetmiş merhameti,
Adalet düşmüş ayaklarına.

Muhayyelenin dar kapılarına sığınmış zaman
Ruh, terketmiş kendini ölmezliğine.
Müphemiyete yönelmiş adımı insanların,
Mevhum, şükretmiş bilinmezliğine.

Vesvesenin pençelerinde düşünce,
Yorgunluk mesafeler boyu hür.
Rabbim, sükûnu terkeyle gövdemize
Rabbim, sana bin şükür.

Sevapla-günah, şimdi kolkoladır.
İnsanlığın yükseldiği basamaklarda.
Ömrümüz, almışta şadakasını gider
Bir vedâ şiiri dudaklarında.

Kader, boynun köprüsünden geçmededir
Zulmü bir zincir gibi dolamış parmaklarına.
Bir gece karanlığında kaybetmiş merhameti,
Adalet düşmüş ayaklarına,.

Mahmut KURU

BİR AVUÇ TOPRAK

Tanrı işi cömertcedir,
Tanrıya yakışırcasınadır:
Dünyada alabildiğine ışık,
Kabirde alabildiğine karanlık,
Ateşten yana sönmiyen cehennem,
Mutluluktan yana düş içinde düş gören cennet,
Beride gökler dolusu kar
Gökler dolusu yağmur,
Bahçelerde melekler kadar bol kuşlar,
Denizlerde uçsuz bucaksız su,
Ufuk dolusu her çeşit sanat,
Baharda çiçek açmış dağlar dolusu.
Ne vermişse Tanrı tanrıcasına vermiş.
Büyük sevgilerle doldurmuş insandaki gönlü,
Ruhunda ruh vermiş ama
İnsan, değerini anlıyamamış bir türlü..

⁂

İnsan işi kıt ve dardır,
İnsanlığa yakışmıyacak kadar küçükcedir:
Kapar ağaçların meyvasını ellerinden,
Tarlaların otu, bereketi
Koca bağların üzümü
Doyurmaz gözünü,
Balıkları dünyasından eder
Kekliği, karacayı ormanından
Kuzuyu canından.
Ne güçlüklerle meydana getirirken yaratan
Bir bombada toprağa karışır bir yığın insan.
Sonunda her şeyi anlatır bir çukur
İnsanın gözünü bir avuç toprak doyurur..

Oğuz Kâzım ATOK

Bay Yusuf Ziya Ortaç Vasfında

Mehmet DELİGÖNÜL

Bâbiâli'nin 20 yıllık mı, 30 yıllık mı, bilmiyorum, fakat çok eski olduğu müsellem, meşhuuur bir muharriri vardır.

Geçenlerde bu zat, sayın doçent Mehmet Kaplan kendisinin: «Şiir daima kafiyeden kanadlar takan bir musikidir.» iddiasını red etti diye, Çınaraltı nâm meşhûr ceridesinde açmış ağzını, yummuş gözünü... Neler söylememiş, neler... Ben üstâdın bu bâbdaki mehâretlerini âcizâne takdir ederdim ama, ta'bir-i kadim ile, bu kadar da «evc-i bâlâ»ya eriştiği ne, doğrusu bilmezdim. O sık sık Çınarraltı'nın «vezinli kafiyeli şairlerine.» eski beyit ve mısralarla nasihatlarda bulunur, ne bileyim, meselâ: «Sirkat-i şi'r edene kat'-ı zeban lâzımdır» veya «Edib olur kişi sermâye-i hayâsı kadar» gibi büyük büyük lâflar ederdi. Ben de şimdi daha söze başlamadan bu sayın üstâda, son ikinci mısraı bir defa da kendi kendine tekrar etmesini hatırlatacağım.

Hani ben düşündüm taşındım da, büyük üstadı bu kafiye meselesinde haksız da çıkaramadım: Şayet şiir, onun dediği gibi, hakikaten kafiyeden kanatlar takmasaydı, elbet bugün üstâdımızın, uğruna ömürler harcadığı şiirlerinden (!) de, hiç olmazsa birkaç mısrâcık olsun kalmaz mıydı?

Ne diyelim Allah bizim neslin şiirini böyle kanatlı kafiyelerden korusun!

Bu Yusuf Ziyada, ortağı ve bacanağı Orhan Seyfi de doğrusu işini bilir kişilerdir. Bâbıâli piyasasında gününe göre geçer akçe ne ise hemen dört elle ona sarılırlar ve bu helâl ticaretin getirdiği meblâğla gül gibi geçinir giderler. Meselâ bir zaman memlekette muhâlefetin karaborsada olduğunu sezen bu iki ortak, Akbaba,da ateşli birer muhalif kesildiler. Yani bizim üstâd, şair kıtlığında şair olduğu gibi, muhalif kıtlığında da muhalif oluverdi. Ama hükûmetin her şeyine karşı mutlak mânada bir muhâlefetti bu. Hattâ resmî şâir Behçet Kemale bile... Aman o ne güzel şeydi. Bakın nasıl da hatırımda kalmış: «Şu Behçet bile şair olduktan sonra - Florinalı Nâzım elbette kıral olur.» Beyit hoşuma bitmekle beraber o zaman Florinalı hesabına bir hayli de üzülmüştüm. Fakat tabiî aradan bir hayli zaman geçti. Behçet Kemal büyüdü; Milletvekili oldu; sonra şair oldu ,şimdi de bizim üstâd Yusuf Ziya'nın mecmuasında rengârenk sahifeler boyunca ,o şaheser şiirlerini neşrediyor.

Üstâdın son senelere kadar en büyük endişesi milletvekili olmaktı. Bunun için yıllarca duâlarmı etmedi, destanlar, kasidelermi yazmadı. Bunlardan bakın neler de hatırımda kalmış:

Mebuslar der ki bana	*Miskin ÇİMDİK karnın aç*
Sen mebus olamazsın	*Sırtın hırkaya muhtaç*
Sıfırsın bundan yana	*Ağzını poyraza aç*
Sen mebus olamazsın	*Sen mebus olamazsız*

YALNIZLIĞA SONNET

— Sayın Vedat Nedim Tör'e —

Güneşin akşam hüzünle battığı
Karşıdaki karlı dağlar yalnız,
Düşen yaprak, esen rüzgâr yalnız..
İnsanda ölümün yalnızlığı!..

Yalnız düşünceler paramparça,
Yalnız hatıralar kırık dökük,
Yalnızlık zor, yalnızlık büyük!
İnsanın yalnızlığı bambaşka!..

Dünyada yalnız olmıyan ne var?
Yer altında ölüler, gökte yıldız,
Denizlerde yelkenliler yalnız...

Ve insan yalnız; Tanrılar kadar!
Üzerinde ümitle yaşadığımız
Dünyaya sığmıyor yalnızlığımız.

Ümit Y. Oğuzcan

Yine bu iki ortak bundan takriben on-oniki sene kadar önce «Aydabir» adlı bir mecmua çıkarırlardı. Bu mecmua kolleksiyonlarını karıştırırsanız nelerle karşılaşacağınızı tahmin edersiniz? Bakın size ben söyliyeyim: Hemen her sayıda Nâzım Hikmet'in bir şiiri, Sabahattin Âli'nin bir hikâyesi ile... Tuhaf değil mi, ben hakikaten Sabâhattin Âli'yi ilk defa bu mecmuadatanıdım.

Yine Nâzım Hikmet'in bir çok şiirini de ilk defa bu mecmuada okudum. Meselâ daha mecmuanın ilk sayısında Nâzım'ın Peyâmi Safa için yazdığı «Bir Provakatör üzerinde Hiciv Denemeleri»ni, bugün aşırı bir ideoloji propagandası yaptığı resmen sâbit olduğu için hükûmetçe toplattırılan «Şeyh Bedrettin Destanı«ndan bir çok fragmanları, yine ilk defa orada gördüm. Ama bugün görüyorsunuz, bay Ortaç, sırf Nâzım Hikmet'in kullandığı vezni kullanıyorlar diye, bütün bir nesli komünistlikle itham edecek kadar ileri gidiyor.

Gönül isterdi ki, bay Yusuf Ziya'nın bugünkü sadık okuyucuları, onu, şimdiye kadar yaptığı bütün neşriyatiyle-yakından-tanısınlar ve bügünkü milliyetçi Yusuf Ziyâ'nın notunu ona göre versinler...

Bay Ortaç, Dr. Mehmet Kaplan'a verdiği - sözüm ona - cevapta; «..Ben bir serbest yazıcıyım. İstediğimi söylemek hakkımdır. Beğenen okur, beğenmeyen okumaz. Ama üniversite kürsüsüne tırmanan bu kaplan (Aynen almak mecburiyetinde kaldığım için sayın M. Kaplan'dan özür dilerim.) serbest değildir. Ağzına geleni söyliyemez» buyururlar. Evet, şüphesiz, istediğinizi düşünmeden yazmakta, piyasa neye teşne ise onu çiziştirmekle serbestsiniz aziz üstât! Fakat dün N. Hikmet'in şiirlerini mecmuanızda neşredip, S. Âli'yi bu memlekete empoze edip te, bugün de, en basit bir mantık ve muhakeme endişesinden mahrum bir ifâde ile, büyük bir gençlik zümresini, hem de en kötü bir şekilde lekeleyemezsiniz.

(Devamı 15 inci sayfada)

44 LÜ OSMAN OĞLU OSMAN

Çık şöyle sıradan ortaya
Çık, kırkdörtlü Osman oğlu Osman
Türkiye'nin bir köyünden gelmişsin
Dudağında hürriyet pembeliği
Omzunda arslanlık yiğitliği var
Hey, Osman oğlu Osman
Çık, şöyle dağlara doğru yaslan
Çocukların yufkalarını yemiştir
Karın, öküzlerine «haydi» demiştir
Tütmüştür hür göklere
Beyaz damın üstündeki bacan;
Yaslan Osman oğlu Osman,
Kalksın göç eylesin gözbebeklerin
Talim zamanından
Bahtiyar köyüne...
O köy, bu talim yeri
Ve seni besleyip büyüten Türkiye
Senin varlığınla mayalanıp
Senin omuzlarında yükselecektir;
Eksiltme dudağından
Türklük manilerini
Gönlünle bir söylesin yüzün
Bereket türkülerini;
Hepsi de gayretlerin ,
Hepsi de bahtiyarlıkların
Yalnız bu büyük Vatan,
Kırkdörtlü Osman oğlu Osman.

İbrahim Zeki BURDURLU

DÜGÜN

Ata bindi ya nasip demedi.
Güveyin koynuna kız girmedi.
Ak döşünce mavi kuşlar ,
Aşk aşk diye öyüşürler.

Allı gelin,,
Dallı basma.
İki dirhem bir çekirdek yosma.

Arif Hikmet PAR

SARIŞIN

Yaprak yaprak dökülecek mevsimler
Ve sen yaprak yaprak açılacaksın
Soyunup gömleğinden hatıraların..

Dar gelmiyecek bize bu İstanbul
Bu vapur bir garip geçmiyecek
Ve sen böyle bir garip bakmıyacaksın
Ah.. bakmıyacaksın sarışın...
Artık terkedeceğiz havasını
Bu sıkıntılı
Bu Boğaz,a karşı duran Fakültenin..

Ve bir gün
Evimiz olacak
Sen olacaksın,
Ben olacağım
Çocuklarımız olacak
Kimbilir?
Onlar da bizim gibi
Belki onlar da sarışın...

Abdullah Rıza ERGÜVEN

TAVUK

Hüseyin Avni öksürdü. Başını yavaşça yorganından çıkarıp perdeyi araladı. Bir gözünü kırparak dışarıya baktı. Etraf bembeyazdı. Karşı damın saçağından kol gibi buz parçaları sarkıyordu. Bir ıslık sesiyle yorganı başına çekti. Yataktan dışarı çıkmak, giyinmek, sobayı yakmak ona tahammül edilmez bir işkence gibi geliyordu. Bir müddet, sıcacık dünyası içinde, yeni başlayan gününü nasıl geçireceğini düşündü. Bu düşünce kısa sürdü. Hayatı okadar yeknasak ve hareketsiz geçiyordu ki, yepyeni bir değişiklik imkânsız gibi birşeydi. Hergünkü gibi dik yokuşu çıkarak kahveye gdecek, tavla, pastura oynayacak, çene çalacak ve gün böylece geçecekti. «Sobayı yakmalı» diye söylendi. Yatağından çıktı. Yorgan üstündeki eski paltosunu sırtına aldı. Karyola altına istif edilen odunlardan üç dört tane sobaya yerleştirdi. Bir kaç tane de çıra attı. Ateşledi. Ve yatağa girdi. Beş dakika sonra oda dumanla dolmuştu. Bir küfür savurdu. Tekrar kalkarak kapıyı pencereyi açtı. Duman kapıdan çıkıp giderken soğuk hava, küçük pencereden, içeriye giriyordu. Hüseyin Avni'nin olup bitenlere canı sıkıldı. Suratını oğuşturdu. Başını kaşıdı. Yorğanına sımsıkı sarınarak yatağa oturdu. Çıplak ayaklar üşüyordu. Yüzünde yaşamaktan bıkmış bir insanın yorgun ifadesi vardı. Yataktan kalktığına, sobayı ateşlediğine pişman olmuştu. Görülecek hiçbir işi yoktu. Kimseye de söz vermemişti. Ne diye rahat yataktan çıkmıştı sanki... Bu duman, bu soğuk, allah topunun birden belâsını versin. Bereket kısa sürmüştü. Rüzgâr değişti. Sobanın odunu tazelendi. Hüseyin Avni pantolonunu giyerek pencere dibine oturdu.

Her gün, hep aynı dekorla karşı karşıyaydı. Üstü toprak ve tenekeyle örtülü damların ötesinden renksiz gök yüzüne, upuzun, çıplak kavaklar yükseliyordu. Yan taraftaki damın üstünde iki kadın yaba ile kar aktarıyorlardı. Daha ötesinde Lo çekiliyordu. Aynı evin ikinci kata çıkan merdiveninde küçük bir çocuk kediyle oynuyordu. Kediyi kuyruğundan yakalayıp kaldırınca, canı yanan hayvan kıvrak bir hareketle kurtularak kaçtı, gitti. Pencerenin önünden katırlariyle iki oduncu geçti. Dağa, oduna gidiyorlardı. «Bu havada böyle bir işi nasıl beceriyorlar» diye Hüseyin Avni düşündü. Evet, nasıl beceriyorlardı? Kış günü, kar buz demeden katıra atlayıp yallah dağa, Kolay işe benzemiyordu. Hem dağda kimse bulunmazdı ki; kurttan, ayıdan başka. Mevsim, hayvanların çiftleşme mevsimiydi üstelik. Ah, şu insanlar... Hepsi bir yol tutturmuş, gidiyor. Ama bu havada dağda odun kesmek, sonra satmak için sokak sokak dolaşmak, doğrusu güç bir işti bu. Hüseyin Avni, dumanlı da olsa ufak tefek bir odada bulunduğuna şükretti. Oduncular kayboldu. Bal-ta-cı diye bir ses soğuk havada dondu kaldı. Bir müddet sonra damların üstünde çalışanlar görünmez oldu. Kimsecikler kalmamıştı ortada. Fakat yine de insanı oyalayacak şeyler vardı. Karşı bahçenin ağaçlarına konan serçeler... Ne güzeldi onlar. Tombul tombul. Küçük gagalarını dallara sürtüyor, sonra da tüğleri arasında dolaştırıyorlardı. Korkuyorlardı da bir taraftan.. İşte, bir saksağan siyah beyaz renklri, uzun kuyruğu ile süzülüp, karın biraz eridiği gübreliğe kondu. Tavukların yanına. Ne güzel kuyruğu vardı saksağanın. Hafif kalkık kuyruğun hareketi ne hoştu. Alsana beş tane de alakarga. Onlar da gübreliğe indiler. Ne erkekçe yürüyüşleri vardı kargaların. Dünya bizimdir, der gibi. Göğüslerini şişirerek ağır ağır yürüyorlar. Hüseyin Avni, bu kargalardan herbirinin kendinden yaşlı olabileceği ihtimali üzerinde durudu. Öyle ya bir kargâi iki yüz yıl yaşıyordu. «Huh, dedi Hüseyin Avni. Bir karga iki yüz yıl yaşasın da, insan altmış yıl...» Saksağanın yanında alakargaları, kargaların yanında tvuklrı çirkin buldu. Onların tek bacak üstünde uyuklamaları, üşenerekten gübreliği gagalamaları, yalancı pehlivanlar gibi ortada dolaşmaları hoşuna git-

LAR

Zeynel İLHAN

miyordu. Miskin, tembel bir hayvan olan şu tavuklarda «lâf aramızda ama» Hüseyin Avni, galiba, kendinden birşeyler buluyordu. Belki de bunun için sevmiyordu onları. Nerede bir tavuk görse «Ne aptal şeydir şu tavuk milleti» demekten kendini alamazdı. Şimdi de nereye baksa tavuklarla karşılaşıyordu. Kırçıl, siyahlı, beyazlı çeşitli renklerle her tarafta onlar vardı. Nerede, nasıl yaşıyordu bu tavuklar. Kim besliyordu bu aptal hayvanları?.. Ne demek kim besliyordu. Kendi kendilerine yaşıyorlardı. Gübrelikte hayır severin biri sofra mı kurmuştuki. Hayvan hayvana yardım ediyor, birşeyler bulup gursaklarını dolduruyorlardı. Şu karşıki evin kümesinden nekadar da çok tavuk çıkıyordu. Üç sıçrayışta gübrenin üstüne dört tane kondu. Dokuz tavuk, beş alakarga ve saksağan. Bir horoz beyaz bir tavuğa bindi. Saksağan uçtu. Üç güzel kuş... Gübreye bir sürü serçe hücum etti. Şu gübre yok mu, ziyafet sofrası gibi birşeydi. Nasibini alan çekip gidiyordu. Bir ses tavukları çağırdı. Bir avuç arpa hepsini bir araya toplamıya kâfi gelmişti. Kapı açıldı, evin çocuğu elinde bir sepet yumurtayla dışarı çıktı. «Bir avuç arpaya, bir sepet yumurta.. Kârlı bir iş doğrusu» diye düşündü Hüseyin Avni «Hem şu aptal tavukları idare etmek te pek güç olmasa gerek.» Bir tavuk boğaz tokluğuna üçyüz yumurta çıkarabilirdi. Elli tavuk onbeşbin... Vay anam vay. Demek boşuna beslenmiyordu tavuklar. Hüseyin Avni, bugüne kadar tavuklara içerlemekte kendini haksız buldu. Onun miskintembel dediği hayvan tükenmez bir hazine gibiydi. Hem buhazineden faydalananlar ne kadar çoktu. Allah tavukları yaratırken insanları düşünmüş olsa gerek. Bir insan, iki paralık arpaya karşılık, imkânı yok bu kadar iş çıkarmazdı. Tavuk dediğin şey, beyinsizdi beyinsiz. Hüseyin Avni onların beyinsiz olduklarına, kendi kadar derin düşünemediklerine sevindi. Bir bakıma da üzüldü.Bahçenin içinde dolaşan, gübrelikte uyuklayan, arpa tanecikleri atıştıran tavukları bir başka türlü görmiye başladı. Bir cana yakın buldu onları... Sanki karmakarışık bir bilmece çözmüştü. Bir hayat bilmecesi. Karanlık bir odaya küçücük bir delik açılmış, çelikten bir tel gibi ince uzun, kuvvetli bir ışık düşmüştü içeriye.

Bir cigara daha yaktı. Nefesini cama verdi. Cam buğulandı. Buğuyu paltosunun yeniyle sildi. Şimdi dışarısı nekadar mükemmel görünüyordu. Güneşte çıkmıştı. Eşek aldatan cinsinden bir güneş. Hüseyin Avni camın ötesini de odası kadar sıcak hissetti. İnsan ceketle de gezebilirdi böyle havada. Güneş bukadar parlak olduktan sonra. Henüz mektep çağına gelmemiş iki kız çocuğu, karşı evin merdivenine oturdular. Saçları darmadağınıktı. Siyah, atkılı papuçları, yünden, kısa çorapları vardı. Hüseyin Avni ile gözgöze gelince utandılar. Birbirlerine baktılar. Sonra da başlarını eğdiler. Gözler tekrar karşılaşınca kaçıp gittiler. Sağa doğru dikine uzanan yolun ucunda siyah pelerinli bir adam belirdi. «Posta» diye söylendi Hüseyin Avni heyecanlandı. Yirmi gündenberi başşehirden birm ektup bekliyordu. Kuru b...ri. büğrü müvezzi kapıya dayanmıştı. Bir çocuk sevinciyle kalktı. Mektubu aldı. Pencere dibine oturarak bir yudumda, su içer gibi okudu. Yüzündeki hatlar değişti. İçinden çıkılmaz bir hal aldı. Arkadaşı yazısını şöyle bitiriyordu: «Allah bir kapıyı kaparsa, diğer bir kapıyı açar.» Kâğıdı buruşturarak sobanın altına fırlattı. Tuhaf şey... Çok üzülmesi lâzım gelirken, duyduğu sıkıntı kısa sürdü. Öyleki beş on dakika sonra mektubu bile unuttu. Pencereye biraz daha yaklaştı.

Gübrelikteki tavukların sayısı çoğalmıştı. Komşu bahçelerden gelen misafir tavuklar, pek te küçük olan ziyafet sofrasında bir karışlık boş yer bırakmamışlardı. Her taraf tavuklarla doluydu. Kar üstünde dolaşanlar, bahçelerin sınır tahtalarında oturanlar vardı. Hem de hiç denilecek kadar az yemelerine rağmen tombul tombuldular. Yağlı se-

İş olsun

Barsaklarını döküvermiş yola

Dertlinin biri,

Dertlinin biri

Devrilivermiş bir sıra üzerine bezgin.

Dert vermeyince Allah ne yapsın

Delinin biri,

Bunları dert edinmiş kendine,

Dertlenmiş.

Sabahattin HÜSNÜ

HAYAL ADAMI

Sigaramın dumanları gibi
Hayalimde darmadağınık...
Ben hergün bir başka şey özleyen
Bir başka niyetle sokağa çıkan
Ben hayallerimde bulutlar misali hür
Ben maymun iştihalı
Hayal adamı.

Bazan deniz kokar elbiselerim
Issız adalardan gelirim kayığımla.
Bir sigara körükler efkârımı,
Dağ başına çıkarım kuşlar misali
Bazan Don Juan'a imrenirimde
Boynumda kalır bir güzelin vebali.

Ben hayallerinde bulutlar misali hür
Ben maymun iştihalı
Hayal adamı...

Necati E. KÂHYAOĞLU

KÖPRÜ — ÇUKUROVA

Sabahattin HÜSNÜ'ye

Düşünen, çalışan..
Ve gördüm
Köprü altında sürünen sefaletlerimizi
Gördüm, ruhumuza uzanan
Binlerce açık elleri
Çukurovada sel
Selde insan
Adapazarında sel
Ağaçta insan
Ve ben.'
Artık korkmadan
Allaha ısmarladık hayaller diyorum,
Ve koşarak, setleri aşarak
Hakikâtlara dönüyorum,
«Bülbül ne ötersin Çukurovada»
Hatırlatma bana o mel'un günleri
Döndürmeğe uğraşma beyhude yere..
Artık dünyaya;
İnsanlara vermişim kendimi.

Feridun BUYURMAN

Utanmasını bilmeyen adam

A. Daniş BENLİOĞLU

Sekiz eydır, peşini bırakmıyan herifi, tam tramvaydan ineceği sırada, burnunun dibinde görünce şaşırdı. Onu burada görmesi bir tarafa, herif zaten acaibin biriydi. Nerede görülse şaşırılacak birisi. Kıyafeti, ağzı, burnu, bıyıkları hep acaip acaipti.

Kız, bu acaipliğin pek farkına varmadı da, herifin birdenbire yanında belirivermesine şaşırdı. Şaşılmıyacak gibi miydi ya! Bir buçuk aydır, yoktu meydanlarda. Nereden çıkmıştı? Hem nasıl gelebilmişti buralara kadar? Nasıl da kaybetmeden takib edebilmişti?

Kız; «Her halde bir buçuk aydır gene peşimdeydi de, ben farkında değildim» diye düşündü. Öyle düşünürdü tabii, ciddi kızdı o,. Nereden bilecekti çocuğun bir aydır hapiste olduğunu. Yüz vermesine vermezdi ama, gene ne olsa sevildiğini anlamak, hoşuna giderdi bir bakıma. Hele çocuk, böyle zararsız zararsız sevdikten sonra.

Çocukta yaman mı yamandı ha! Aşağı mahalleye de, yukarıya da bayağı nam salmıştı. Katinanın Melek bile titrerdi şerrinden. Ama bu kıza, bu şimdi tramvayda suratına şaşkınşaşkın bakan kıza, başka türlü bir şeyler oluyordu. Eli kolu bağlıydı sanki. Ağzını bile açamazdı karşısında. Tanıdıklarından onun bu halini gören olsa, dünyada inanmaz, gözlerini oğuşturur oğuşturur da, bir daha bakardı. Nasıl inansın?Çinekop Halil dememişler miydi ona? Bir kadını beğendi miydi, tutar götürüverirdi kolundan.

TİYATRODA OLUP BİTENLER

Sahnelerde cinayetler işlenir,
Kadın yüzünden,
Altın yüzünden,
Cinayetler işlenir sahnelerde

⁂

Bir kadın sevilir, biri bedbaht olur,
Şehrin içinde, kalabalık yerlerde.
Herkes bir yol tutturmuş kendi kendine,
Birbirini aldatmaya uğraşır..

⁂

Dışarda hava soğuk;
Tramvayların, yağmurun sesi geliyor.
İçersi sıcak mı sıcak,
Siz keyfinize bakın sevgililer!
Fırsat bu fırsat.

⁂

Sahnede şehrin kalabalık yerlerinde
Türlü kıyafetlerle insanlar geçiyor
Kimi cömert, kimi, iyi kalpli, hoyrat, dalgın
Çoğu aşk peşinde yorğun argın
Bir patırdıdır gidiyor.

Hâlâ tramvayların, yağmurun sesi
Saat 12 yi çeyrek geçiyor
İçerde hava sıcak mı sıcak
Dışarıya benzemiyor.

Ömer Edip CANSEVER

Ama bu kız! Ama bu sefer işler bir başka türlü olmuştu. Kara sevda dedikleri bu muydu acaba? Sahiden Virjin'in Neclâsı bu yüzden mi kıymıştı tatlı canına ! Hak veriyordu Neclâya. Ne de hoş kızdı. Neclâ! Çinekop gene ayni evden Sabihayı dost tuttuğu zamanlar, taşlıkta konuşurlardı. Ama hiç beraber çıkmazlardı yukarı. Nasıl çıkarlardı? Hiç çıkılır mıydı! Dostunun arkadaşıydı be! Neclâya konuşurlardı da, dert yanardı Neclâ. Doktor mektebinden bir çocuğa fena tutulmuş. İki senedir gelirmiş. Ama on para almazmış o çocuktan. Çok severmiş onu. Çocuk biraz gecikse: «Şimdi gelsin, on gecelik atarım namussuzum! dermiş. Sonra çocuk doktor çıkınca, İzmir taraflarına bir yere gitmiş. Gitmiş gitmiş ama, bizim Neclânın sesini de beraber almış götürmüş sanki. Daha sonra bir akşam postacı gelmiş, Neclâya bir mektup bırakıvermişti İzmir taraflarından. Ertesi sabah ta buz gibi bulmuşlar kızcağızı yatakta. Nasıl kıymış canına? Niçin kıymış? Orası bilinememiş; gitmiş.

Şimdi anlıyordu. Demek, kara sevda dedikleri buydu ha! Vay anasına! Deli olurdu, katil olurdu adam be! Demek Virjinin Neclâsı bu yüzden kıymıştı tatlı canına! Demek onun için bu kızın karşısında eli kolu bağlı duruyordu böyle. Dili tutuluyordu. Halbuki, okumuş adamdı o be! Ortanın yedisinden kovulmuştu. Racon!u lâf etmesini becerirdi becermesine ama; yapamıyordu işte. Görmeden de edemiyordu. Kız da çakmıştı dalgayı ya. Ama ciddi kızdı ha! Yüz vermezdi. Suratını asar sert sert geçerdi önünden...

Bu eli kolu bağlı duruş, herifin yankesicilik şerefine mi dokundu, yoksa kızın alayından mı korktu, nedir? Gizliden takibe koyuldu. Evini öğrendi. Odasını öğrendi.Tramvayda hep beraber gidip gelirlerdi ama, göstermezdi kendini. Hiç gösterir miydi? Çine kop Halildi o.

Bu hayat tam iki hafta böyle sürdü. İkinci haftanın sonunda bir gün, gene kızın peşinden giderken, kısmeti çıktı. Bir cüzdan çarptı. Çarpmaz olaydı. Hemen yakalandı. Tramvay kalabalıktı kaçamamıştı. Hemen cürmümeşhuttu, mahkemeydi derken: Üsküdarın Paşa kapısını boyladı,.

Halbuki ogün, kızı evine kadar takib edecek, kızın odasının ışığını yanar görmedikçe: dünyada dönmeyecekti. Nasıl dönerdi? Tutulmuştu dedik a!

Eli kırılaydı da; çarpmaz olaydı o cüzdanı. Ama dayanabilir miydi çarpmadan? Dayanamazdı tabii.

Bir kendi bilirdi hapishanede nasıl kendi kendini yediğini. Belki allah bile bilemezdi. Bilse bile muhakkak inanamamıştı gözlerine. Nasıl inansın yahu? Kim derdi Çinekop, böyle iskele çırçırına dönecek diye? İki sene evvel kapkaçtan sekiz ay yediği zaman bile bukadar canına yetmemişti içersi. Bu neydi be!

Paşa kapısından çıkarken, kapıcı ile helâllaş-

mağı bile unuttu. Ama, kapıcı hâlden anlardı. İşadından bilirdi yapmadığını. Hiç eski dost düşman olurmuydu?

İlk önce gitti; bir temiz yıkandı hamamda. Sonra, tanımadığı bir berbere girdi de sakalını kazıttı. Saçları yoktu. Onları hapisteyken kesmişlerdi. Saçları kesilmemiş olaydı, ne iyi olurdu. Rüsteme düşer, bir afili kestiriverirdi onları.

Amma da hıyardı! Olmıyan bir şey için kafa yorulur muydu hiç? Ayıp değil miydi?

Sakalını kazıttı. Bıyıklarını yağlattı yağlattı da, kıvırıverdi sonra uçlarını şahin pençesi gibi.

Dışarı çıktı. Ulan kabak kafayla dışarı çıkılır mıydı hiç! Gören ne demezdi! İnzibatlar bile çeviriverirdi, asker kaçağı diye. Sonra işin yoksa süründe dur. Halbuki, onun mühim işi vardı bugün.

«Bir şapka almalı önce» diye düşündü. Öyle yaptı zaten. Tuttu bir şapka aldı. Şapkayı öyle hemen geçirivermedi kafasına. Önce afilli bir biçim verdi de öyle kondurdu. Bir baktı aynaya: Güzeldi!

Ama o kız; gene yüz vermiyecekti. Biliyordu. Bildiği halde gene gidiyordu.

Şapkacıdan çıktı. Bir «İçkisiz Aile Gazinosu» ilişti gözüne. Hemen girdi içeri. Karnını doyurdu. Şimdi Paşa kapısındakiler ne yapıyor acaba diye düşündü. Düşünür, düşünürdü. Hürdü çünkü. Hür olduğunu hatırlayınca bir sevinç bastı içini, bir sevinç bastı. Garsonu çağırdı:

— Ulan! dedi, ben burada rakı içsem kim ne der bana? Kim karışır?.

Garson şaşırmıştı:

— İçersin tabii dedi. Kim karışacak.

— Hürriyet be desene!

Ama rakı içmedi. Fazla parası yoktu. Yemeğin parasını verdi; çıktı dışarı.

Nereye gidecekti şimdi. O kıza gidecekti tabii. Ama akşamı beklemesi lâzımdı. Akşam altıda çıkardı o kız işinden. Ne yapmalıydı altıya kadar. Sinemaya mı gidecekti? Yoo; dünyada sinemaya gitmezdi. Kasvet basardı karanlıkta da, hapishaneyi hatırlardı sonra. Parka gidecekti. Gitti bir parka. Güneşlendi güneşlendi; kemiklerine kadar ısındı. Hoşlandı bayağı. Şu kibarlar akıllı insanlar olmalıydı. Nasıl da biliyorlardı canlarının tadını da; bütün yaz hep yağlanıp yağlanıp kumlarda yanıyorlardı.

O da niyet etti şimdi. İlk çıkacak kısmetin parasını ayıracaktı bir kenara da, hep kumlara yanmıya gidecekti yazın.

Bu düşünceyle, kuvvet buldu, ayağa kalkıp sokaklarda keyifli keyifli dolaştı zannedecéksiniz ama, öyle yapmadı. Yapamazdı. Acaipti çünkü.

Hayal kurmaya başladı. Sonra gözlerini kapadı. Böyle daha iyi hayal kuruluyordu.

Uyandığı zaman, güneş, apartmanların arkasına kaçmıştı bile. Hep çocuk arabaları dolmuştu parka. Birisi de tuhaf tuhaf onu seyrediyordu. Bu çoluk çocuğun arasında durulur muydu? Gören ne demezdi sonra. Hem kız altıda çıkacaktı. Kim bilir saat kaç olmuştu be!

Dairenin önüne geldi ama, geç kaldığını da anladı. Binanın kapıları kapalıydı. Pencerelere baktı; birinci katta bir hademe müdürün odasını süpürürdü. Hem köşedeki saatin kisası da uzunu da altının üstünde durmuyor muydu? Hiç bu saate kadar adam kalır mıydı binada? Ama ne olsa kızın evini biliyordu. Nasıl olsa görecekti bu akşam. Ama ya göremeden vapura biniverirse! Kahrolurdu be! Koşmıya başladı. Önce biraz düz yolda koştu. Ufak bir yokuş çıktı. Sonra koyverdi yokuş aşağı. Koştuğu sokak dar mıydı? Yoksa satıcılar kaplamıştı da ondan mı daralmıştı? Boyuna etrafa çarpıyor, bir araba küfür işitiyordu ardından. Aldırmıyordu. Çinekop küfüre aldırmasın! Bu nasıl işti böyle? Bu kadar hızlı koştuğunu da hiç hatırlamıyordu. Hatta Karacaahmetteki takipte bile.

Ama, artık fazla kafa yormanın âlemi varmıydı? Karasevdaydı bu dedik a! Hem artık, tramvay yoluna da çıkmıştı. Böyle aptalca şeyler düşünürse eziliverirdi be! Sonra kim bilirdi onun böyle mühim bir işi olduğunu. Belki bilseler ezmezlerdi ama, söyliyemezdi ki. Utanırdı.

İskeleye geldiği zaman, ziller çalmıya başlamıştı. «Dur be!» diye abandı gişeye. Parayı kıyıp, gidip gelme bir mevki bileti aldı. Ama, mevkide oturmadı da, güvertede oturdu. Hiç mevkide oturur muydu? Ya karşısına çıkıverirse o kız? Utanırdı be! Belki utanmazdı ama, ya kız ters bir lâf ediverirse o kadar kişi içinde. İşte ozaman çıngar çıkardı. Pek çıkmazdı ya. Demedik mi eli kolu bağlanmıştı diye?

Güvertenin havasından mı? Yoksa boş kalan midesinden midir nedir? Gene düşünmeğe başladı.

İlk önce, vapurun batmasını düşündü. Ne yapardı? Hemen çıkardı mevki salonlara; bir bakardı, demin tatlı tatlı konuşan hanımlar, beyler, düşman kesilmiş birbirine, yelek kavgası yapıyorlar. Onlara hiç karışmazdı. Doğru gider, kızı bulurdu. Hem de nasıl? On dakika evvel karşısından kendisine tatlı tatlı lâflar eden delikanlıyı, kızın elindeki yeleği kapmak için itişirken bulurdu.

Sağ kolunun kabardığını hissetti. Onların bu kadar kuvvetle sıkıldıklarını hiç hatırlamıyordu. Hattâ «Kibar Gençlik» meyhanesini kırıp geçirdiği gece bile.

Kızı o vaziyette görünce, hiç lâf etmeden oğlanı yakasından tutacaktı. Bir sağ gösterdi miydi, bu ona yeterdi. Belki ayılamazdı bile de boğulur giderdi.

— Boğulsun deyyus! diye homurdandı.

Yanındaki ihtiyar kadın, tuhaf tuhaf baktı suratına. Aldırmadı. O hâlâ düşünüyordu

KARA SEVDA

Aman, çubuğun ayazı ayazmış aman
Tanrı alnımıza neler yazmış aman
Şaşırtmasın yokuşunu düzünü
Çubuğun ayazı ayazmış aman.

Üç yaşında bir çocuk ölmüş Çubukta
Sokakta, açlıktan, soğuktan, anasızlıktan
Üç yaşında çocuk ölmüş tosun gibi
Uzaklaşmış çocuklar arasından.

Turp gibi, ne'şeli, kanlı canlı
Ne tifo, ne kızıl, ne kuşpalazından
Bir çukurun içinde kıvrılıp kalmış
Çubuğun ayazı ayazmış aman.

Ah dünya, ah sevdâ, ah insan...

Adnan BULAK

Sonra yere düşen yeleği alır, kendi eliyle kızcağıza sıkı sıkı sarmalardı. Belki ağlardı da o zaman. Ama, ağladığını belli eder miydi hiç! Çinekop Halil di o be!

Sahiden de ağlıyordu. Ama, farkında değildi. Farkında olsa, yanındaki ihtiyar kadının niçin yüzüne tuhaf tuhaf baktığını anlardı elbet.

Yeleği taktıktan sonra, kızcağızı gene kendi eliyle götürüp, sandallardan birinde bir yere oturturdu. Ya sandallarda yer yoksa? Bir tanesini temizleyiverirdi be!

Buraya gelince, birdenbire uyandı. - Uyumuyordu ya! - İhtiyar kadının kendisine baktığını gördü. Aldırmadı. Kadın basını cevirdi öte tarafa.

Sandaldakilerden birini temizleyiverirdi ama, sonra polis, mahkeme, hapis. Daha sonra da gelsin on beş sene. O icerdeyken de öbürü; o züppe oğlanla (Hani kızın elinden yeleği kapmak isteyen) barışsın. Sonra da baslasın, orada burada fing atmıya.

İcerledi. Küfür etmeğe niyetlendi. Edemedi. Hava bayağı serinlemişti. Vapurun batması pek isine gelmedi. Adı Çinekoptu ama, donuverirdi sonra suyun içinde.

Kim bilir diye düsündü. Nasıl da şasıracaktı, tramvayda karsısında görünce. Öyle ya. Bir bucuk aydır gözükmemişti gözüne. Belki unuttu zannetmisti. O da istemisti unutmak ama; unutamamıstı iste, Gönüldü bu! Öyle olur olmaz seylere pabuc bırakır mıydı hic. Hem yankeseci olduysa, Pasa kapısında yattıysa, hayvan olmamıstı ya! Hayvan bile olsa, hayvanlarda da bu cins duygular yok muydu? Onlar da sevemezler miydi acaba? Hem muhabbet kuslarına baksana canım. Hayvanlığına, hayvan ama, esi ayrıldı mıydı yasıyamıyor işte. Bir bakıyorsun; buz gibi olmus tünekten asağı sabahleyin.

Ama bizimkisi hapisteyken ölememişti. Nasıl ölürdü? Muhabbet kusu değildi ki o. Olsa olsa deve kusu olurdu. Acaipti çünkü. Söylemedikmi bas tarafta acaipti diye?

Kim ayırıyordu acaba muhabbet kuşlarını birbirinden? Kim ayıracak insanlar ayırıyordu elbet.

AİLESİZ BİR ARKADASLA FAYDALI KONUSMA

Artık sende ne anne sesi
Ne de bir baba sesi var
Böyle sen annesiz ve babasız
Böyle sen mahzun ve kederli
İsler böyle gitmemeli kardeşim
Gel sen de şu dünyayı görüver
Bu hâlin canımı sıkar
Sen şu kederlere boş ver
Dünyadır bu yasadığımız dünya
Doyum bilemezsin sevgisine
Ne kadar gezilirse namussuz
Sevilir daha çok delicesine
Hepimizin nasibidir kardeşim
Bu ölüm ölüm dedikleri
Bilmedik bir iklime gideceğiz
Ya kötüdür, ya iyi
Ama gelmisken dünyaya kardeşim
Gün görmeli eğlenmeli
Yaşadığımız müddetçe de
Yaşıyabiliyoruz, yaşadık demeli.

Celâl KEYYALİ

BAHARA DAİR

Artık cenup rüzgârlarıdır esen,
Mersin kokulu akşamlardan bize bahseden,
Cıvıl cıvıl bir hayatın türkülerini ruha.
Fakire, zengine, cocuğa, kıza,
Ve toprağın ümitli bereketinden,
Bize bahseden
Artık cenup rüzgârlarıdır esen...
Güzel günlerin musikisidir başlıyan artık,
Arzu yüklü dallarda kuşlar ve cıvıltılar,
Ve göklerin vaitlerle dolu gülümseyişi...
Bizim de günlerimizin musikisidir,
Dudağının meyveler lezzetini kesfettiğim,
Bin oğlu arılar gibi oğul verdiğim,
Günlerin musikisidir artık sevdiğim...

Mehmet Celâl ERTEKİN

Ne de kötü oluyordu şu insanlar bazan. Ne istiyorlardı muhabbet kuşlarından. Muhabbetlerini mi kıskanıyorlardı yoksa?

Muhabbet kuşu bile olsa ölemezdi. Nasıl ölürdü? Yaşaması lâzımdı. O kızı hırsızlamadan dikizlemesi lâzımdı. Parklarda dolaşması lâzımdı. Cüzdan çarpması lâzımdı. Yankesicisiz olduktan sonra, bu şehrin tadı tuzu kalır mıydı be! Kalmazdı elbet.

Vapur iskeleye yanaştı. Vapurdan inip, tramvaya bindi. Kızı göremedi. Kızcağız, onu tam ineceği vakit gördü. Şaşırdı, korktu. Korkardı elbet. Nereden bilecekti herifin niyetini. Söyliyemezdi ki. Utanırdı. Hem bir seferinde söyliyecek olmuştu da, daha ağzını açmadan. Kız: «Utanmaz adam!» diye kesip atmıştı.

Sahiden de utanmazdı. Okadar utanmazdı ki, ne gibi bir utanmazlık yaptığını bile hatırlayamıyordu.

Hem o kız, kibar kızdı. Aklı pek öyle hapishane işlerine falan ermezdi.

Kız, herifin önünden geçti. Ama, ileri gidemedi. Tam kapının karşısında durdu. Biraz sonra kapı açılacak, aşağı inecekti.

Herif, kapının büyük camına baktı. Kendini, kızı, bütün tramvayı bu camın içinde gördü. Hemde nasıl? Tramvayı kalabalık bir cadde, yolcuları bu cadde de dolaşan insanlar, tramvayın öbür pencerelerini vitrinler, kendini de bu caddede yanında sevdiği kız, dolaşıyor gördü.

Tramvay durağa geldi. Durdu. Kız indi. Tramvay tekrar kalktı. Cadde de, vitrinler de ahali de hepsi kayboldu.

Kızın arkasından inememişti. Niçin inememişti? Bilemiyordu. İnememisti işte!

Son vapura yetisti. Tekrar köprüye çıktığı zaman; köprünün, sokakların bu kadar bos olabileceğine bir türlü akıl erdiremedi. Merdivenleri çıktı. Büyük saatin dibine kadar yürüdü. Baktı saate: Uzunu 12 nin, kısası 7 nin üzerindeydi. Yani bu saat, saat 7 mi demek istiyordu? Yoksa artık saatler de onunla alaya mı baslamıştı?

Kafasını iki defa sağa sola salladı. Amma da ayaz vardı ha! Ceketinin yakasını kaldırdı. Ellerini cebine soktu. Elektrik direğini gecince gölgesi önüne düştü.. düştü.. kocaman oldu. Bası önünde yürüyordu. Yeni cami kemerinin altından gecti. Gölgesi bu sefer geriye doğru uzamıya başladı. Uzadı.. uzadı.. Sonra kayboldu.

A. Daniş BENLİOĞLU

Bir hikâye dergisi

Numan Hüseyin ÖZDEMİR

Hikâye okumayı severmisiniz bilmem? Hani öyle eğlenceli konuları işleyen değil de Salim Şengil'in çıkardığı dergidekiler gibi, tamamen bizim hayatımızı aksettirenleri.

Üçüncü sayısına kadar okuyamadığıma, dördüncü sayıyı okurken yandım.

Her akşam bu güzel derginin içine topladığı hikâyelerden bir tane okuyor ve düşüncelerim arasında uykuyu bekliyorum.

Çoktandır yabancılardan çevrilen klâsik denen şeyleri okuyordum. Kimisini beğendim, kimisinide yerdim. Asırların asındıramayıp, bu günkülere kadar gelen bueserleri yermek, senin ne haddine diyenler bulunacak elbet. Sanıyorum ki bunda haklı değiller. Çünkü bu klâsik denen şeylerin, çeviricilerin keyfine bırakılmış hissini verenleri çok. Hem çeviricilerde dilimizi gereği gibi bilmiyorlar. Hepsini Nurullah Atacın çevirdikleri kadar zevkle okuyabiliyor muyuz?

Ne de olsa yabancı duyuşları olan bu eserleri, insani duyğuları yüceltmesi bakımından okumaya değer görmek gerek. Fakat her şeyde olduğu gibi bundada bizim millî vasfımız göz önünde tutularak bir ayrıma tabi tutulsa.

Kişi oğulları daima kendisini ilğilendiren şeylerin ele alınmasını isterler. Hele okuduklarında kendi benzerlerini görürlerse! Benimde kendi öz duyuşumu ifade eden şeyleri okumak isteyişim ve bunu buldukça sevinişim de bundan.

Geçkin hikâyecilerimizin dili ağdalı. Nedense yeni dil gelişmesini benimsiyemiyorlar. Hem düşünüşleride tuhaf. Yabancıları taklit etmekten kurtulamamışlar. Yazdıkları insan üstü, olmıyacak şeyler. İçlerinde yeni hikâyeciler örnek olanlar yokdeğil. Yalnız sanıyorum ki, bu günkiler kadar halka iğilememişler, onların dertleriyle dertlenememişlerdir.

Yeni hikâyecilerimizin bir kusuru şu: Sadece yoksulluk kötümserlik üzerinde duruyorlar. Hayatı bu zaviyeden görüyorlar. Biraz daha iyimser olsalar ve yazılarında kahramanlıklarımıza da yer verseler.

Kahramanlıklarımızın işlenmesine bu günkü kadar hiç bir zaman muhtaç olmadık. Çünkü bu günkü savaş sonu havası, fırtınanın tekrar başlayacağı sırada, bulutların karışması gibi birşey. Bizi her an yutmak istiyen bir tehlike var. Buna karşı millî birliği uyanık tutacak, içimizde ki kahramanlık bam teline basacak şeyler yaratmak gerek.

Yeni hikâyecilerimizi tuttuğu yol çok güzel. Dönmeleri için hiç bir sebep yok. Yalnız uğurlu yollarında birazda başka yönlere dönüp bakmalarını dileyebiliriz. Eskilerin çiğniye çiğniye bitiremedikleri aşk denen sakıza çok sarılmadıklarını görmekle de seviniyorum.. İleride ticaret ruhumuz canlanıpta, öncekiler gibi kitapçıların tavsiyelerine uyarlarsa, o zaman yarım yamalak bir takım kimselere hitap etmekten ileri geçemezler.

AYRILIK

Anam'a

Bir derdim var
Dostlardan uzak
Bir derdim var
İnsandan büyük
AYRILIK

Ana derdi
Baba derdi
Kardeş derdi
Yar derdi
Hayallerimi olduğu gibi yedi
AYRILIK

Derdin büyüğü küçüğü olmazmış ama
Benimki büyük
Dostlarım benimki büyük
Kan ve şehve t kokan bir şehrin
İçinde yaşıyorum

Dudaklarım vatanımda kaldı
Öpemiyorum
Gözlerim anamda kaldı
Öpemiyorum
Dostlarım
Göremiyorum.

Paris: Nevzat ÜSTÜN

SIRASI MI?

— Bir dost'a —

Elde avuçta bir şey yok
Mektebe de devam edememişin
Üstelik
Asker olma ihtimali var

Nerden de çıktı karşına
Şu çapkın yüzlü
Şeytan tüylü
Şu bitirim kız.
Senin neyine gerek!..

Dertlerin başından aşkın
Ruhunda bir harp hali var
Fakir şairim
Sırasımı şimdi sevdalanmanın
A canım
Sırasımı?

M. Esad TOZKOPARAN

Bu gün süren romanlar, ileride ele alınmayacak Çünkü bu gününün çoğunlugu hep yarım okumuş. Onun için aşk ağı üzerine sırf ticaret ruhiyle yazılanlar tutuluyor. Fakat gelecek bu türlü sokak edebiyatının mezarını kazacak.

Salim Şengil'in seçilmiş hikâyeler dergisini bu düşüncelerle okuyorum.

MUCİDİN İCATLARI

(2 nci sayfadan devam)
bir midir? İşleri dolayisile acele yürüyecek yolcularda bulunacaktır. Ya, işte bunları ne yapalım?

— Cebine koy.

— Şakayı bırakalım. Meselâ anladığın kadar basit değildir. Onları da, daha süratli giden kaldırımlar yaptırtmak suretile, memnun edeceğim. Bu ikinci tip kaldırımlar da, randevularına vaktinde yetişmek isteyen bayanlarla baylara, tireni kaçırmak istemeyen yolculara, müdaheleleri olmadan müşterilerinin ölmesile gönülleri razı olmayan sayın doktorlara mahsustur. İyi mi?

— Sabrım tükendi, bitireceksen bitir.

— İhtiyacın tamamen karşılanması için, bir üçüncü tip kaldırıma da luzum var. Bu da, gideceği yere hareket etmeden ulaşıvermek isteyen sabırsız, telaşlı yolculara mahsus olacak. İnsan artık ayaklarını yerden kesmeden, yorulmaksızın, rahat rahat kilometrelerce yol kat edecek. Kaldırım gidecek sen de onunla beraber... Ne buyurulur?

— Beni dinle dostum. Sana dobra dobra söyleyeyim mi? İlk anlarda doğrusu, bu işe benim de pek aklım ermemişdi. Şimdi ise icadının pek faydalı bir şey olabileceğine kaniim. Yalnız neticeden emin misin?

— Netice de laf mı yahu!.. Tecrübelerim müsbet ve sarihdir. Alem şumul bir davayı çözdüğümden göklere uçuveresim geliyor.

—İcada diyecek yok. Yalnız bir noktayı düşünememişsin.

— Hangi noktayı?

— Herkesin bu güne nisbetle yarın daha az ayakkabı eskitmesini. Bilmem bundan kunduracılar pek memnun olurlarmı?

— Doğru söze cankurban. Yalnız bunun ne ehemmiyeti var? Minareyi çalan kılıfını da hazırlar. Bilirsinki fikirler aklıma yaz ortasında, bardaktan boşanan boralar gibi boşanırlar, şimşekler gibi çakarlar.

— Sen şu şimşeklerini şimdilik bir tarafa bırak.

— Kolay efendim kolay. Bu işde kunduracılara da ekmek var, Onlar yörüyen kaldırımlar cemiyetinin inşaatcıları olurlar. Olur biter.

Dostumun zekâsına hayret ettim doğrusu..

Lambraski'nin bu kadarla iktifa edeceğini zan etmiştim. Zaten, icadı da buraya kadar hakikaten orijinal idi. Fakat onun yaratıcı yaratıcı zekası bir an durur mu? O, bunlardan sonra kendisinin yeni yeni icatlar yumurtlacağını hisetti, ayni saat ve dakika içinde:

— Bu usulü başka şeylere de tatbik edeceğim. Bilirsin ki bu çeşit icatlarda mesele, işe başlamakdadır. Dedi.

— Doğru. Yalnız mucit olan adamın yaratıcı zekâsı olmalıdır.

— Ben de bu yaratıcı zekâ yokmu dersin?

— Hayır, hayır. Onu demek istemedim. Fakat... ,

— Bu fakat da ne sanki?.. Bak gene yaratıcı muhayyelem harekete geçti. Eve gideceğimiz zaman, eve doğru biz hareket ederiz değil mi? Ev niçin bize doğru hareket etmesin?

— Sebebi gayet basit.

— Sence bu sebep nedir?

— Evlerin hareket etmemeleri?

— Bu asırda evlerin hareket etmemesi doğrumudur?

— Doğru veya yanlış, evler hareket etmezler...

— Peki sebebini söyler misin?

— Cansızdırlarda ondan.

— Ne olacak sanki. Bundan böyle onları da hareket ettireceğim. Bir kimse eve gitmek isteyince, oturduğu yerden bir düğmeye basacak, ev de sahibinin bulunduğu yere doğru hareket edecek. Bu iş için de hususi bir plan hazırladım. Pek rahat olacak değil mi?

— Rahat olacak yalnız bunu da bir sisteme bağlamak şart.

— Bu husuta hiç merak etme. Ben her şeyi kolaycacık yapar yakıştırım. Sence geyinmek boş yere vakit kayıp etmek değil midir?

— Evet. Üstelik bir o kadar da üzücü ve monoton.

— Giyinme işini de bu külfetten kurtaracağım. Sen belki geyinme zahmetinden kurtulayım diye, çıplak gezilse daha iyi olur diyeceksin.

— Haşa.. Teklif etmek şurada dursun, düşünmek dahi istemem. Çıplak gezmek kanunen yasaktır. İşin içinde birde soğuk almak, bronşit olmak tehlikeleri de vardır. Şu halde geyinmek bir zarurettir. Bu anda aklımdan ne geçti bilir misin? Otomatik olarak bir elbise nasıl geyinilir. Bir düğmeye basar basmaz,...

— Elbisenin düğmesine mi?

— Hayir otomatik cihazının düğmesine. Düğmeye basınca caketi sırtına, pantalonu da ayağına geymiş olacaksın. Nasıl pek rahat olacak değil mi?

— İyi, hoş. Ya geyinecek kimsenin elbisesi yoksa?

— Telaşa lüzum yok. Bunun da kolayı var. Gene bir düğmeye basınca, en iyi terziden bir kat elbise gelecektir.

— Bana bak, terzi işini kolayca hal edersen, fiatlar üzerinde de bir kolaylık sağlarsan bravo sana.

— Fiatlar üzerinde bir anlaşmaya varmak işden değil. Borçlar ise yağan yağmurlar gibidir. Pencerenin önünden seyredilen yağmura doyum olur mu? Borc işi de böyle. Ödemeden sabahdan akşama kadar seyrine bak, başın ağrırmı?

— İcat ve muvaffiyetinden dolayı seni tebrik ederim.

— Beni icatlarımdan değil, kazanacağım milyonlarca liradan dolayı tebrik edersen daha iyi etmiş olursun. Bunları daha şimdiden nasıl sarf edeceğimi düşünüyorum.

Milyonlarca lirayı nasıl harcayacağını düşünen zati muhterem, bir an sustuktan sonra, sesinin tonunu değiştirerek:

— Mevzuumuz tam paraya gelmişken, bana bin lira ödünç verir misin? dedi.

— Anlayamadım., bin lira ödünç mü dedin?

— Öyleya.. Milyonları ancak istikbalde kazanacağım. Bin lira ise şimdi lazım.

— Afedersin, bunca icatları orta ya koyarken para kazanma yolu, hiç aklına gelmedi mi?

— Alay mı ediyorsun? Ben buncağızı düşünemiyecek bir adammıyım ki?

— Şu halde nasıl para kazanacaksın? Şöyle bakalım?'

— Dostum, sabahtan beri, sana bir sürü icatlarımdan bahsettim durdum. Bütün bu ipe sapa gelmez ağız kalabalıklarını senden bin lira ödünç koparmak için söyledim. Sen el değilsin, gel seninle daha samimi ve ahbabca konuşayım. Benim en hakiki ve belli başlı icadım bu nevi göz boyayıcı icatlarla onu bunu kafese koyup para kaparmak tır dostum, para...

Okuyucularımıza

Edebiyat Dünyası'nı altı aylık ömrü içinde, günü gelince, muntazaman okuyucularımıza yetiştirmeğe uğraştık..

Ancak bu sayımızdan itibaren dergiyi üç ay tatil etmemiz gerekiyor. Yani 7 inci sayımızı 15 Eylülde çıkarmak mecburiyetindeyiz. Bunun ilk sebebi, sizlerin de takdir edeceğiniz gibi, yazın bu gibi dergilerin satışlarının büsbütün azalmasıdır. Belki geniş bir abone mevcudumuz olsaydı buna hiç ihtiyaç duymıyacaktık.

Bizim gayemiz: sadece Edebiyat... Edebiyat'ı okuyucularımıza duyurmak... Onların bu duygularını tatmine savaşmak.. Bunda ne derece muvaffak olduk, bilemeyiz..

15 Eylül'de belki de dergimizi daha güzel, daha zengin, daha canlı bulacaksınız. Sabır sizden, gayret bizden..

Bu arada eski sayılarımızdan temin etmek istiyenler gene (P. K. 445 - Sabahattin Hüsnü) adresine yazarlarsa istekleri derhal yerine getirilecektir. Dergilerin bedelleri pul halinde, zarf içinde gönderilirse bize kolaylık gösterilmiş olur.

Keza, okuyucularımızdan, şair arkadaşlarımızdan yazılar, şiirler göndermeği kesmemelerini rica ediyoruz. Bunlar daha sıkı bir tetkikten geçirilecekler, dergi içinde hakları olan yeri alacaklardır.

Bütün okuyucularımıza güzel tatil günleri dileriz.

ŞAİRİN KEDERİ

Ümit Yaşar Oğuzcan'a

Niçin dertlerimiz o kadar çok kardeşlerim?
Yaşamak arzusu dudaklarımızda.
Şair olmak iyidir ama,
Bir başkalık duyuyor insan.
Zamanın çanından,
Kader çıngırağından,
Gizli iç sıkıntılarile efkarlarımız
Saatlerce masa başında.
Hep ayni mısraları yazarken...
Ümit bir zerre gibi gözlerimizde
Ecel dev misali karşımızda duruyor.
Ruhlarımız isterken uçup havalanmayı,
Varlığımız temas halinde hakikatle.
Rüyalaşan düşünceler
Yine kederli mısralarımızda.
Keder, keder, şairliğin kederi..
Bambaşka manayla dökülür kalbimize.

Ali Rıza Öksüz

HER ZAMANKİ ŞEY

Bir rüya gördüm bugün.
Hafiften bir rüzğâr esiyordu.
Serin serin.
Kuşlar ötüyor,
Erik, kayısı ağaçları çiçek açmış,
Gök dalğın, düşünüyordu..
Ve hayat beni bir makinede dokuyordu...
Muse'lerimin nüksettiği,
Bir bu, şiirden başka;
Her şey bitti gözlerimde.
Rüya değilki bu,
Vurdu vururcasına
Kırdı kırarcasına
Bir parça bal sürüp ağzıma

İbrahim TEKELİOĞLU

Bay Yusuf Ziya Ortaç Vasfında

(Baş tarafı 7 inci sayfada)

Millet Vekili olduğunuz zaman, doğrusu, sevinmiştim: Kendi kendime, her halde artık bu lâf tacirliğinden vaz geçer, diyordum. Zira matlup hâsıl olmuştu. Ama aldanmışım. Bu defa da Akbaba başka bir sesle «Çınaraltı»nda ötmeğe başladı. Halbuki ne olurdu, yine o eski «Akbaba»hı çıkarsaydınız da, henüz 18 ine basmış hanım kızlarımızla, ayni yaştaki delikanlılarımızın zevklerine hitap etseydiniz. Bugün o eski muhalefete sizin için - lüzûm kalmadı ama, öbür tarz hani hiç te rağbettten düşmüş değil.. O zaman bay «Çimdik» neler, neler, ne güzel manzümeler yazmazdı. Durun bakalım, hatırlıyabilecek miyim?.. Neydi o? Evet, bir ada gezintisini gayet şâirane (!) tasvir ettikten sonra, hanım kızların çıplak bacaklarla eşeklere bindiklerinden bahseden bir manzümesini «Çimdik», şöyle bitiriyordu; Ada küheylânları benden daha bahtiyar. - Ah olsaydım o mes'ut eşşekler arasında.»

Haydi hoşça kalın, aziz Üstat!..,

Tavuklar

(Baştarafı 9 uncu sayfada)

miz tavuklar. Belki de bu tavuklar ait oldukları evin en aşağı beş tavuğu olmalıydı kasabada. Üç evden az tavuk mu çıkmıştı ortaya. Satmıya kalksalar tanesi en aşağı yüz kuruş. Yumurtası dört kuruşa güç belâ satılıyor. Halbuki bir tavuk, Ankara da, İstanbul da iki liraydı. Yumurta on kuruş. Kasabada yaşıyanların çoğu bunu bilmiyordu. Bilselerdi kazanç için yeni yeni yollar bulabilirlerdi. Elde vesait mi yoktu mal nakledecek. Kamyonlar vızır vızır işliyordu. Tavuk yüzelliye, yumurta sekize verilse komisyoncuya, dünyanın parası kazanılırdı. «Tuh allah kahretsin dedi, dedi Hüseyin Avni. Nasıl da düşünememişim tavuk işini. Az para mı var onlarda. Ah, benim aptal kafam, zavallı kafam. Sen nerelerde dolaştın durdun; tam iki yıl.»

Hüseyin Avni efendi, tavuklar yüzünden çok şeyler kazanabileceğini uzun uzun düşündü. Bu işe girişse, hiç zorluk çekmeden hayatını rahat ve huzur içinde geçirebilirdi. Tutacağı iş, gün geçtikçe gelişecekti. Bir dostu vardı ki yedi sene simit satmış, sonra dükkân açmış, daha sonra da müteahhit oluvermişti. Esasen sağlam ticaret hayatına ufaktan, tâbir uygunsa beş kuruşla başlanmalıydı. Ancak o zaman iş, iş olurdu; para da para. «Acaba civar köylerde bol yumurta bulmak mümkün müdür?» diye söylendi. Camı tekrar sildi. Ve tavuklar üstünde daha ciddî düşünmeğe başladı.

«Evvel emirde bir ardiyem olmalı. Ayağı çevik, akıllı ve namuslu bir de yardımcı. Köylülerle anlaşmalıyım. Pazara gelen bütün yumurtalar, tavuklar ardiyeme konmalı. Temiz bir şekilde yerleştirmeliyim. Bir de hesap defterim olur. İşi sıkı tutarım; ama asıl iş komisyoncuda. Dostlarımın yardımiyle Ankarada, İstanbul da hiylesiz iş gören bir komisyoncu bulurum. Niçin bulunmasın, o da kazanacak. Yumurtalar için sağlam tabutlar, tavuklar için de kafesler yaptırırım. Evvelâ yumurta işini halletmeli. Daha pratik ve sağlam. Bir tutunursam piyasada, bir kök salarsam, kimse kıpırdatamaz bir daha. Gün gelir, bir piliç makinesi alırım. Makinem olursa günde bin piliç doğurtmak hiçtir hiç. Ben ne olurum ozaman?.. Zengin olurum, zengin! Bir zengin olsam, öyle bir yaşarım ki; hem de hayatın daniskasını yaşarım. Bilmezmiyim ben İstanbul'un keyif sürülecek yerlerini. Oralarda yaşayanlar arasında kimbilir kaç kişi bu gibi işler yüzünden zengin olmuştur. İşini sağlam tutmuştur da ondan. Ben de öyle yapmalıyım işte. Yaparsam eğer, ilk işim deniz nazır, bahçeli bir ev almak olacak. Bekârım, evlenirim. Evlenmesem de olur. Bir kadın bulurum benimle yaşayacak. Kadından çok ne var İstanbul da... Yaşasın tavuklar, çok yaşasın tavuklar!..»

Öylesine rahatlamıştı ki içi, kalktı ve giyindi. Kendisini yeni işine başlamış, ardiyesine gidecek sandı. Sıcak, mis kokulu bir kahvenin hasretini duydu.. Dışarı çıkmadan, bir daha, gülümseyerek tavuklara baktı. Tavuk, her taraf tavuklarla doluydu. Yokuşu ağır adımlarla çıkarken: «Bu işi mutlak yapmalıyım, diye söylendi. Hem yapacağım

Hayır, hiçbir şey yapamıyacaktı o. Bana öyle geliyordu ki, Hüseyin Avni efndi tavla başına oturup ilk zarı attıktan sonra herşeyi unutacaktır.

ANKARA/1948 *Zeynel İLHAN*

LINGUAFON MUSABAKASI

Her biri (95) lira kıymetinde beş komple yabancı dil ders takımı hediye ediyoruz.

1 — LINGSTON Londra civarında bir şatonun adıdır. Bu kelime *Linguafonla Yabancı Diller* broşürümüzde bahsi geçen iki has isimden yapılmıştır.

2 — Her istiyene parasız göndermekte olduğumuz broşürümüzü tetkik ederek LINGSTON kelimesinin hangi has isimlerin parçalarından yapıldığını 30/7/1948 günü akşamına kadar «Linguafon Enstitüsü, Ankara Cad., 48 - İstanbul» adresine bildiriniz. Müsabakaya iştirak için kupon yoktur. Ancak her şahıs ayrı mektupla cevap vermelidir.

3 — Doğru cevap verenler arasında 31/7/1948 günü noter huzurunda kur'a çekilecek ve kazanan (5) kişiye, diledikleri dilde birer komple Linguafon ders takımı, (20) kişiye de birer Linguafon kitap takımı hediye edilecektir.

4 — Mayıs, Haziran, Temmuz ayları içinde Enstitüden Linguafon alanlara birer kur'a numarası verilir. Kazandıkları takdirde ikinci bir takım istemezlerse, evvelce ödedikleri ücret kendilerine geri verilecektir.

5 — Yabancı dilleri kulaktan ve kolaylıkla öğreten metodumuzu yakından tanımak ve hoş, faydalı bir hediye kazanabilmek için vakit geçirmeden broşürümüzü istiyerek müsabakamıza iştirak ediniz.

Linguafon Enstitüsü Ankara Caddesi 43 - İstanbul